

Klinická psychologie I (PSY410)

Základní charakteristika kurzu

Studentům bude v rámci kurzu představena klinická psychologie jako samostatná vědní disciplína studující duševní život člověka na kontinuu zdraví – nemoc v biopsychosociálních souvislostech. Frekventanti získají základní znalosti o vybraných diagnostických kategoriích (jejich etiopatogenezi, diagnostických kritériích a diferenciální diagnostice), možnostech práce klinického psychologa, jeho metodách a postupech (prevence, diagnostika, terapie a rehabilitace).

Kurz navazuje na poznatky z vývojové psychologie, obecné psychologie, psychologie osobnosti, neurověd, psychopatologie a psychodiagnostiky.

Komu je kurz určen

Studentům magisterského studia psychologie – prezenční forma a studentům magisterského studia psychoterapeutických studií – prezenční forma.

Výuka

Výuka probíhá v podzimním semestru, předmět je vyučován blokově 1x14 dní v době od 16:00 do 19:40h.

Garance a přednášející

Garant:

PhDr. Radka Michalčáková, Ph.D.

email: michalca@fss.muni.cz

Konzultace prostřednictvím e-mailu, případně po předchozí domluvě e-mailem (kancelář č. 246, IVDMR FSS MU)

Přednášející:

PhDr. Ludvík Běťák

Mgr. Jan Dufek

PhDr. Radka Michalčáková, Ph.D.

PhDr. Lucie Pelková

PhDr. Hana Přikrylová Kučerová, Ph.D.

MUDr. Jan Roubal

Tematické okruhy

- Organicky podmíněné duševní poruchy/demence
- Poruchy příjmu potravy; psychosomatika
- Psychotické poruchy; afektivní poruchy
- Poruchy osobnosti a chování u dospělých
- Krizová intervence
- Neurotické poruchy

Organicky podmíněné duševní poruchy

Skupina duševních poruch na podkladě prokazatelné etiologie u mozkového onemocnění, poranění mozku nebo jiného poškození vedoucího k mozkové dysfunkci. Akcentována bude problematika demencí - základní diagnostická kritéria, možnosti a meze psychodiagnostiky, diferenciální diagnostika, péče o pacienty s demencí.

Poruchy příjmu potravy

Poruchy příjmu potravy patří mezi multifaktoriálně podmíněná psychosomatická onemocnění. Představeny budou jejich jednotlivé formy, patogeneze, dynamika průběhu, související témata jako jsou osobnostní predispozice, jídelní návyky v rodině, emoční deficity nemocných, rodinné souvislosti atd. Prezentovány budou přínosy různých psychotherapeutických směrů v léčbě poruch příjmu potravy a konkrétní terapeutické postupy. Zdůrazněny budou přednosti týmové spolupráce v léčbě těchto často rezistentních onemocnění a v dynamice vztahu mezi pacienty a ošetřujícím personálem.

Psychosomatika

Opakované stížnosti pacienta na somatické příznaky společně s neustálými požadavky na lékařská vyšetření navzdory nálezům negujícím somatický podklad, nás vedou k psychosomatickému pohledu na pacientovy obtíže. V diagnostice hovoříme o somatizaci a somatiformních poruchách, do terapie musíme zahrnout snahu o úzdravu nejen somatickou, ale i psychickou a sociální. Představena budou teoretická východiska psychosomatického myšlení, specifika spolupráce a komunikace s psychosomatickými pacienty, možnosti a limity psychotherapie a zásady týmové spolupráce při léčbě.

Psychotické poruchy

Psychotická symptomatika, přehled diagnostických kategorií, diferenciální diagnostika, seznámení s klinickým obrazem, ilustrace kazuistickými zlomky. Nástin základních dovedností při jednání s pacienty s psychotickou poruchou, kritické momenty a rizika. Dynamika psychotických poruch, možnosti terapie.

Afektivní poruchy

Přehled diagnostických kategorií v oblasti afektivních poruch, seznámení s klinickým obrazem, ilustrace kazuistickými zlomky. Nástin základních dovedností při jednání s pacienty s diagnózou afektivní poruchy, kritické momenty, riziko suicidia. Dynamika afektivních poruch, možnosti terapie.

Poruchy osobnosti a chování

Stavy a vzorce chování klinického významu, které mají tendenci přetrvávat a objevují se jako vyjádření charakteristického životního stylu jedince a způsobu jeho vztahu k sobě i druhým. Některé z těchto stavů a vzorců chování se objevují časně v průběhu individuálního vývoje jako výsledek konstitucionálních faktorů a sociálních zkušeností, jiné se získávají později v životě. Specifické poruchy osobnosti, smíšené a jiné poruchy osobnosti a trvalé změny osobnosti jsou hluboce zakořeněné a trvalé vzorce chování, ukazující neměnnou odpověď na širokou škálu osobních a sociálních situací.

Krizová intervence

Krizová intervence v praxi klinického psychologa. Charakteristika, základní aspekty a typy duševních krizí. Krize jako ohrožení a příležitost. Krizová intervence, její možnosti a meze, příklady z praxe. Krizová intervence a psychoterapie.

Neurotické poruchy

Základní vymezení a historické pozadí pojmu, rozdělení neurotických poruch podle ICD 10, psychodynamické teorie neuróz, trauma a terapie traumatu. Specifika psychologické práce s neurotickými pacienty, režim oddělení pro léčbu neurotických poruch. Kazuistické příklady.

Požadavky pro získání zápočtu a zkoušky

Zápočet je udělován za vypracování a prezentaci skupinového seminárního úkolu. Zkoušky je možné se zúčastnit po splnění podmínek nutných k získání zápočtu, zkouška probíhá formou písemného testu. Za úspěšné absolvování kurzu získá student 5 kreditů.

Literatura

Doporučená ke zkoušce:

- Baštecký, J., Šavlík, J., & Šimek J. (1993). Psychosomatická medicína. Praha: Grada.
- Cohen, R. M. (2002). Nejčastější psychické poruchy v klinické praxi. Praha: Portál.
- Danzer, G. (2001). Psychosomatika - celostný pohled na zdraví těla i duše. Praha: Portál.
- Franková, V., Hort, J., Holmerová, I., Jirák, R., & Vyhnálek, M. (2011). Alzheimerova demence v praxi - konsenzus psychicko-neurologicko-geriatrický. Praha: MF-medical services.
- Höschl C., Libiger J., Švestka J. eds. (2004). Psychiatrie (II. doplněné a opravené vydání). Praha, Tigris, s.r.o.
- Höschl C., Libiger J., Švestka J., eds. (2002). Psychiatrie. Praha: Tigris, s.r.o.
- Mentzos, S. (2000). Rozumíme sami sobě? Praha: NLN.
- Mezinárodní klasifikace nemocí. 10. revize. Duševní poruchy a poruchy chování. Popisy klinických příznaků a diagnostická vodítka. (1992, 1997, 2000) Praha: Psychiatrické centrum.
- Papežová, H. ed. (2010). Spektrum poruch příjmu potravy. Praha: Grada.
- Poněšický, J. (2002). Psychosomatika pro lékaře, psychoterapeuty i laiky. Praha: Triton.
- Preiss, M., Kučerová, H. a kol. (2006). Neuropsychologie v neurologii, Praha: Grada.
- Preiss, M., Kučerová, H. a kol. (2006). Neuropsychologie v psychiatrii, Praha: Grada.
- Raboch, J., Zvolský, P.(2001). Psychiatrie. Praha: Galén.
- Rahn, E., Mahnkopf, A. (2000). Psychiatrie. Učebnice pro studium i praxi. Praha: Grada.
- Smolík, P. (2002). Duševní a behaviorální poruchy. Praha: Maxdorf.
- Svoboda, M., Češková, E.(2006). Psychopatologie a psychiatrie. Praha: Portál.
- Vodáčková, D. a kol. (2002). Krizová intervence. Praha: Portál. s.27 – 125.

Další vybrané zdroje:

- Baštecká, B. (2003). *Klinická psychologie v praxi*. Praha: Portál.
- Baštecká, B., Goldmann, P. (2005) *Základy klinické psychologie*. Praha: Portál.
- Baštecký, J. a kol. (1993). *Psychosomatická medicína*. Praha: Grada.
- Honzák, R. (1999). *Komunikační pasti v medicíně*. Praha: Galén.
- Honzák, R. (1989). *I v nemoci si buď přítelem*. Praha: Avicenum.
- Honzák, R. (2005). *Úzkostný pacient*. Praha: Galén.
- Höschl, C. (1996). *Psychiatrie pro praktické lékaře*. Praha: Nakladatelství H & H.
- Janáčková, L. (2007). *Bolest a její zvládnání*. Praha: Portál.
- Janík, A., Dušek, K. (1987). *Diagnostika duševních poruch*. Praha: Avicenum.
- Konečný, R., Bouchal, M. (1979). *Psychologie v lékařství*. Praha: Avicenum.
- Kratochvíl, S. (1997). *Základy psychoterapie (současné směry)*. Praha: Portál.
- Křivohlavý, J. (1992). *Bolest – její diagnostika a psychoterapie*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví.
- Křivohlavý, J. (2001). *Psychologie zdraví*. Praha: Portál.
- Křivohlavý, J. (2002). *Psychologie nemoci*. Praha: Grada.
- Mohapl, P. (1992). *Úvod do psychologie nemoci a zdraví*. Olomouc: Vydavatelství UP.
- Morschitzky, H., Sator, S. (2007). *Když duše mluví řečí těla*. Praha: Portál.
- Pidrman, V. (2007). *Demence*. Praha: Grada.
- Praško, J. a kol. (2003). *Poruchy osobnosti*. Praha: Portál.
- Raboch J., Zvolský P. a kol. (2002). *Psychiatrie*, Praha: Galén.
- Trapková, L., Chvála, V. (2005). *Rodinná terapie psychosomatických poruch*. Praha: Portál.
- Vymětal, J. (2003). *Lékařská psychologie*. Praha: Portál.
- Vymětal, J. a kol. (2000). *Speciální psychoterapie (úzkost a strach)*. Praha: Psychoanalytické nakladatelství J. Kocourek.
- Zvolský, P. a kol. (1996). *Speciální psychiatrie*. Praha: Karlova univerzita.

Další literatura bude doplněna během výuky.